

БУ ОЛАМДА АЁЛ МАДҲИГА ДОСТОН ТУГАМАЙДИ.

ЖДПИ ўқитувчиси Темурова Гулчехра
ЖДПИ талабаси Темурова Қундуз

Биз фарзандларимизнинг
баркамол руҳий дунёси учун,
уларнинг маънавий-ахлоқий
жиҳатдан етук, жисмонан
соғлом бўлиши учун доимо
қайғуришимиз, курашмоғимиз
зарур.

И.Каримов

Бугун жамиятнинг деярли ҳеч бир муаммосини, ҳатто келажаги буюк давлат қуриш вазифасини ҳам аёллар иштирокисиз ҳал этиш мушкул.

Жамият ўзгараётган, онг янгиланаётган бир замонда яшаётган эканмиз, бу масалаларни ҳал қилишда бугунги аёлларимизнинг мавқеи қандай бўлиши керак? Ёки, умуман, аёл маънавияти деганда нималарни тушунишимиз лозим?

Бу саволларга жавоб топишдан олдин “аёл” сўзининг маъносига бир эътибор берайлик.

Арабча “аёл” сўзи – “оила” калимаси билан ўзакдош. Эски тилимизда “оила аъзолари” тушунчаси “аҳли аёл” бирикмаси билан ифодалангани шундандир.

Чиндан ҳам оиланинг файзу баракаси кўп жиҳатдан аёлга боғлиқ. Халқимиз бекорга аёлларимизни “уй бекаси”, “хонадон фариштаси” деб улуғламайди.

Демак, аёл маънавияти – оила маънавияти тушунчасининг асосий узвий қисми, деган гап.

Келажаги буюк давлат қуриш борасида биз, энг аввало, ёш авлодга таянамиз. Фарзандни камолга етказиш оилавий тарбияни тўғри йўлга қўйишдан бошланади. Соғлом муҳитни ва соғлом бола тарбиясини яратиш, уларнинг тарбияси билан шуғулланиш кўпроқ оиладаги ўғил-қизларимизнинг қандай инсонлар бўлиб етишиши ҳаммадан бурун аёлларимизга боғлиқ. Чунки бизда: эркаклар – кўча одами, деган қараш ҳам бор-да.

Бола дунёга келган кунидан она бағрида ўса бошлайди. У илк сўзларни волидасининг эркалашларидан эшитади. Шундай оналаримиз ҳам борки, ўзлари ўзбек бўлсалар ҳам, ўғил-қизлари мутлақо ўзбекча гаплаша олмайди. Ахир, ўйлаб кўринг, шу болалар бобоси, бувиси билан қандай муомалада бўлишади? Борди-ю, бечора буви русчани сира ҳам тушунмаса-чи? Ҳолбуки, бола бобо-бувисидан қанчадан-қанча қимматли фикрлар, миллий урф-одатлар, шарқона одоб ва одабийликни ўрганади-ку?

Бир неча машҳур актёрларимизни биламан. Улар умрларини миллатга хизмат қилиш, халқ дардини саҳнага олиб, чиқиш, ўзбекона урф-одатлар, миллий қадриятларни ҳаққоний қилиб кўрсатишга бағишлаганлар. Шундай исътедодли санъаткорларнинг дард билан ижро этган ролини, афсуски, фарзандлари мириқиб томоша қилолмайди, кўргани билан асарни тушунмайди. Болалари ўзбек тилини билмайди. Она тилини билмаган одам қандай қилиб миллати тарихи, адабиёти, санъатига қизиқсин.?

Шўро замонида ўзбек аёллари илгари ҳеч замонда кўрилмаган меҳнат жабҳаларига жалб қилинди. Баъзан, хусусан, қишлоқ хўжалигида ишнинг энг оғири аёллар зиммасига юкланди. Шундан норозичилик кучайди. Истиклолимиз арафасидаги йилларда: “аёл ишламасин, уйда ўтирсин, бола тарбияси билан шуғуллансин”, - деган чақириқлар тез-тез муҳокама қилинди. Лекин бу давъатлар қисмангина тўғри эди, холос. Чунки, ахир, кеча-кечагача аёлларга туғруқча икки ой, туғруқдан кейин икки ойгина декрет таътили бериларди, вассалом. Аёл икки ойлик мурғагини яслига топшириб, ишга чиқиши лозим эди. Кейин бир йиллик ихтиёрий, лекин бепул тиътилга рухсат бериларди холос. Ҳозир эса она фарзандини уч ёшга тўлгунича иш стажы сақланган ҳолда уйда ўтириши мумкин. Унда белгиланган миқдорда нафақа тўлаб борилади. Бола она меҳридан баҳраманд бўлсин, деб қилинди бу тадбир.

Баъзи аёлларимиз хорижий мамлакатлар хонимлари ҳаёт тарзи таъсирида болаларини сунъий сут билан боқиб, уни тарбиялаш учун уйда қарайдиган энага ёллаяптилар. Кишини хафа қиладиган томони шундаки, бу аёллар дилбандларини Аллоҳ насиб айлаган ризқдан бебаҳра қолдираяптилар. Бир аёлни биламан. Ўзи бори-йўғи бир идорада котиба бўлиб ишлайди. Боласи икки ойлик бўлмасданок ишга чикди. Бундан олдинги икки боласини ҳам энага сунъий сут билан боқиб катта қилган экан.

Фарзанддан оқибат кутмоқчи бўлсанг, аввал ўзинг унга меҳр кўрсат, деган хикмат замирида олам-олам маъно яширин. Оқибат — биз учун ўта миллий кадрият. Ҳеч бир миллат фарзанди ота-онаси, яқинларига ўзбек боласидек оқибатли бўла олмайди. Бу ҳам аёл маънавияти меваси.

Рост, ўзбек аёли зиммасига ўта миллий, шарқона маънавиятни сақлаб қолиш ва уни янада юксак даражаларда, замонавий асосларда давом эттириш масъулияти юкланган.

Ҳаё, ибо, иффат, фаросат, назокат, самимийлик, камтарлик, оқилалик, уддабуронлик... Эҳ-ҳе, чинакам маънавиятли аёлларимизга хос қанчадан-қанча фазилат бор! Хусусан, ўзбек аёлидаги вафодорликни айтмайсизми?! Бу жиҳатдан миллатимизга жаҳоннинг ҳеч бир халқи тенг келолмаса керак.

Ҳазрат Навоийда ажиб бир байт бор. Унда лирик қаҳрамон шоирга далда бериб, агар ёринг бевафо бўлса, зинҳор ўксима, чунки у санамнинг чиройида ҳам вафо йўқ,- бу гўзалликнинг ўзи ҳам, бари-бир, ўткинчи, дейди:

Эй Навоий, гар вафоси қолмасмиш онинг санга,

Ғам емаким, анга ҳам ҳусни вафоси қолмасмиш.

Аллоҳ аёл зотини шунчалар гўзал, назокатли хилқат қилиб яратганки, энди шунга шукр қилиб, бу ҳусну малоҳатни сақлай билиш, уни бозордан олиб бозорга солмаслик ҳам — буюк бир инсонийлик, юксак маънавият. Бандасига берилган фазилат бир-бирини тўлдириб келади.

Оқибатсиз, ҳаёсиз, уятсиз кишида орият, вафо бўлмайди. Буни Навоий бир хикматли байтида шундай ифодаданган:

Ҳаёсизда вафо йўқ,

Вафосизда ҳаё йўқ.

Аёлнинг вафоси — унинг поклигидан. Назаримда, худди шу жиҳатлари билан аёллар эркаклардан ажралиб турадилар. Навоий:

Юз туман нопок эрдин яхшироқ

Пок хотунлар аёгининг изи —

Деганида, эҳтимол, шуни кўзда тутгандир. Тадбиркорлик ҳам хотин-қизлар учун ниҳоятда зарур. Аммо аёл тадбиркорлиги деганда тор маънодаги ишбилармонликнигина тушунмаслик керак. Ҳаёт уй бекасида ҳар кун тадбиркор, саранжом-саришталик, тежамкорлик, оқилона сарф-ҳаражат талаб қилади. Рўзгорнинг бутлиги, демакки, оиланинг ривожланиши кўп жиҳатдан аёлга боғлиқ. Шундай оилалар борки, эркак топиб келади, аммо хотиннинг режасиз ҳаражатлари туфайли рўзгор барака кўрмайди. Бу маънавий кемтиклигимиз.

Бир тоифа аёлларимиз борки, улар турмуш ўртоқларининг нопок йўллар билан пул топиб, оила, бола-чақани моддий жиҳатдан таъминлаётганини билиб туришади. Ёмон томони шундаки, бу аёлларимиз эрларининг ахлокий томондан нопоклигини ҳам билишса-да, бунга парво қилишмайди. Нега? Чунки бундай аёллар учун маънавий дунёдан кўра мол дунё ҳамма нарсадан устун туради.

Баъзи аёлларимиз пулдор эрларидан маънавий дунё топмаганликларидан ичларида норози ҳам бўлишади. Аммо фарзандлари тақдирини ўйлаб, маънавиятсиз, вафосиз эрларининг қилмишларига сабр-бардош, бағри кенглик билан чидаб яшайверадилар. Вокзалга, бозорларга йўлингиз тушганда эркакларга ўхшаб оғир-оғир қопларни орқалаб кетаётган аёлларни кўриб, назокат учун яралган ҳилқат дағаллашиб бораётганлигининг гувоҳи бўласиз. Бундай аёлларнинг турмуш ўртоқлари хотинлари топиб келаётган мўмай пуллар ҳисобидан яшайверишади. Бу, табиийки, оилада аёл ҳукмронлигига олиб келади. Унда фарзанднинг, хусусан, ўғил бола тарбиясининг аҳволи не кечади? Эр нафсонияти, ғурури топталмайдими? Қўйингки, Аллоҳ нозик қилиб яратган аёл учун ҳаё, ибо, инсоф, маънавиятни сақлаб қолиш, энг аввало, эркакларимизга ҳам боғлиқ, деб ҳисоблайман. Хуллас, аёл маънавиятини бугун миллат маънавиятининг туб илдизи, дейиш мумкин. Унга бефарқ қарашга ҳеч биримизнинг ҳаққимиз йўқ.

Республикамызда тадбиркорлик, меҳнатда, бунёдкорликда шахсий ташаббускорликка кенг йўл очилди ва бу ҳаракат минглаб ўзбек хотин-қизлари ҳам фаол қатнашиб, ўзларининг куч-қобилиятларини яққол намоиш этмоқдалар. Ҳозирги кунда уларнинг орасида ўз тадбиркорлик исътедодининг дадиллиги билан халқаро миқёсда танилган аёлларимиз бор.

Президентимиз мамлакатимиз келажаги бўлган янги авлоднинг тарбиясига улкан аҳамият бермоқдалар. Ҳозирги кунда ривожланган хорижий мамлакатлардаги энг нуфузли олий ўқув юртларида ва марказларида юзлаб ўзбекистонлик ёшлари мувоффақият билан таълим олмоқдалар. Мамнуният билан айтамикки, уларнинг орасида ўнлаб ажойиб қизларимиз халқ учун хизмат қилмоқдалар...улар учун давлат томонидан мукофотлар орденлар таъсис этилган. Бундай бахтли тақдирни ўтмишдаги аёлларимиз фақат орзу-ҳаёл қилганлар. Шундай экан, бугунги ҳуррият давридаги ўзбек хотин-қизлар, ёшларимиз ўзларининг порлоқ тақдиридан минг марта рози бўлсалар арзийди албатта.

Маънавиятимизнинг юксалиб, истиқлолий ривожланиш йўлидан бораётган Ўзбекистонда инсон қадри, жумладан, аёлларимизнинг ҳурмат-эҳтироми ва эъзози – президентимиз эътиборида, давлатимиз эътиборида бундай давлат, жамият ўсса ўсадики, кам бўлмайди. Аёлларни бахтли қилиш, уларнинг толеини, соғлигини нурларга чулғаш ҳар биримизнинг бурчимиз ва вазифамиздир.